

SLOVENSKÁ
SPOLOČNOSŤ
PRE ZAHRANIČNÚ
POLITIKU
SFPA

Lord Robertson

*generálny tajomník
Severoatlantickej aliancie*

Nové NATO v novej Európe

*Za láskavej podpory
Sasakawa Peace Foundation
a Konrad-Adenauer-Stiftung*

Bratislava, 11. mája 2000

Lord Robertson

Ďakujem, pani predsedníčka, za Váš milý a veľkodušný úvod. Je pre mňa potešením byť v Bratislave a na Slovensku, a to v deň, keď Váš národný hokejový tím vyradil jedného z popredných členov Aliancie z ďalšieho účinkovania na Majstrovstvách sveta. Niekomu by sa mohlo zdať, že je to vo Vašom smerovaní do Aliancie pomýlená cesta, ale človek nikdy nevie. Niekedy sú tie najbizarnejšie cesty tými najúspešnejšími.

Dovoľte mi ale najprv poďakovať Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku za to, že usporiadala túto diskusiu a poskytla mi tak príležitosť prehovoriť k Vám.

Už samotná táto diskusia predstavuje významný pokrok v oblasti európskej bezpečnosti - znamená pokračovanie spolupráce Slovenska so Severoatlantickou alianciou. Puto, ktoré spája Slovensko a Alianciu nikdy v minulosti nebolo silnejšie a ja som presvedčený, že veľká časť tohto úspechu súvisí práve s aktivitami Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku.

Minulý rok bolo toto puto vystavené ťažkej skúške počas krízy v Kosove. Som si vedomý toho, že aj na Slovensku boli ľudia, ktorí sa pýtali, či Aliancia musela konať a či konala správne. V každej európskej či severoamerickej krajine, vrátane krajín Aliancie, sa samozrejme našli ľudia, ktorí kládli tieto otázky.

Tie však zodpovedali takmer všetky vlády v euroatlantickom priestore. Odpoveď znela – jednoznačne áno – Aliancia musela konať, aby zastavila organizované násilie na kosovských Albáncoch, ktoré podporoval ich vlastný štát. Nevšimáť si, ako sa Kosovo utápa v násilí, by ne znamenalo len zrieknuť sa Kosovcov, ale tiež zrieknuť sa vlastných princípov. Európa sa poučila z dejín, a preto bola pre ňu predstava deportačných vlakov na území Kosova na prahu 21. storočia absolútne neakceptovateľná. Myšlienka, že etnický pôvod sa môže opäť stať otázkou života a smrti, v novej Európe, ktorú chceme budovať, jednoducho nebude tolerovaná. Z tohto dôvodu si Aliancia zvolila činy, a nie ľahostajnosť.

Kosovská kríza predstavovala tiež priamu hrozbu pre náš spoločný záujem o udržanie stability a demokracie v Európe. Kosovo má strategickú polohu – medzi Európou, Áziou a Blízkym východom, na rozhraní islamu a kresťanstva. Južne od neho sa nachádzajú dva členské štáty Aliancie, Grécko a Turecko, na severe sú noví členovia v strednej Európe. A všade navôkol je množstvo malých krajín zápasiacich s prechodom k demokracii a trhovej ekonomike. Preto nemožno krízu v Kosove vnímať ako izolovaný konflikt. Keby sa táto kríza ponechala napospas osudu, mohla by spôsobiť obrovské škody na dlhodobých bezpečnostných záujmoch celého regiónu, možno aj celého európskeho kontinentu.

Nič sme však neponechali napospas osudu. Zaujali sme jasné stanovisko, hájili sme spoločné hodnoty a bránili naše záujmy – mier a bezpečnosť. My všetci sme podstúpili skúšku nevyhnutnú pre vývoj Európy.

Dovoľte, aby som teraz vyzdvihol jeden fakt: svojimi aktivitami počas kosovskej krízy Slovensko jednoznačne preukázalo, že je súčasťou novej Európy. Podpo-

rou medzinárodného úsilia, vrátane otvorenia vzdušného priestoru pre lietadlá Aliancie, ste na seba vzali reálne politické riziko. Napriek tomu Slovensko necúvlo. Aliancia zvíťazila, lebo sa mohla spoľahnúť na neochvejnú a aktívnu podporu svojich partnerov. Ďakujem Slovensku a jeho občanom za podporu a odvahu. Bolo to omnoho viac, než len pomoc v núdzi. Bolo to áno koncepcii euroatlantického priestoru ako zóny zdieľaných hodnôt – znamenie, že Európa sa naozaj stáva spoločným bezpečnostným priestorom.

Na dobrej povesti Slovenska vyplývajúcej z jeho dôležitej úlohy počas krízy ste sa, podľa mňa, z veľkej časti podpísali práve vy v tejto miestnosti. Mnohí z vás na seba zobrali dôležitosť, niekedy však veľmi ťažkú úlohu vysvetľovať vášmu parlamentu, médiám a verejnosti, aké boli dôvody operácie a prečo bola taká dôležitá. Pomohli ste Slovensku pochopiť, že aktivity Aliancie sa držali spoločne zdieľanej viery v mier, demokraciu a základné ľudské práva.

Za vašu podporu vám ďakujem. Tým, že ste na seba prevzali túto dôležitú úlohu šíriť pochopenie medzi obyvateľstvom, vládou a širšou medzinárodnou komunitou – sa Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku podieľala na kolektívnom úspechu, ktorý sme minulý rok dosiahli.

Ozbrojené sily pod velením Aliancie a sily KFOR boli v Kosove nasadené iba pred 11 mesiacmi. Na moje prekvapenie, hoci by som vlastne ani nemal byť taký prekvapený, niekoľko pozorovateľov už zastáva názor, že by sme to mali vzdať. Zamerajú sa na jeden - dva viditeľné body a tvrdia, že mierotvorné operácie na Balkáne nemôžu byť nikdy funkčné. Odvolávajú sa na „historickú nevráživosť“ a navrhujú, že by sme sa mali zbalíť, odísť a nechať ľudí v Kosove napospas ich vlastnému osudu.

Vonkoncom s tým nesúhlasím. Je pravda, že Kosovo sa uzdravuje z niečoho, čo Dr. Kouchner, vedúci Misie OSN v Kosove opísal ako „40 rokov komunizmu, po ktorých nasledovalo 10 rokov apartheidu a poldruha roka otrasných etnických čistiek“. Nepochybne to bude pre medzinárodné spoločenstvo výzva s dlhým trvaním.

Preto sa k nej musíme postaviť priamo. Avšak na to, aby sme v Kosove udržali trvalý mier, bezpečnosť a prosperitu, je teraz potrebné opraviť nedostatky v mierotvorných operáciách na strane civilných zložiek. Kvôli bezpečnosti na uliciach Kosova treba policajných dôstojníkov - medzinárodné spoločenstvo až doposiaľ jednoducho neposkytlo dostatok personálu.

Pre obnovenie normálne fungujúcej spoločnosti potrebuje Misia OSN v Kosove dostatok finančných prostriedkov pre civilné zložky a tvorbu občianskych inštitúcií. Pri poskytovaní nevyhnutných prostriedkov v tejto oblasti reaguje medzinárodné spoločenstvo tiež veľmi pomaly. Povedzme si však otvorene, že čím dlhšie to bude trvať, tým ťažšie bude dosiahnuť naše ciele. Napriek tomu pozorujeme pokrok. Vidíme pohyb, vidíme zmeny, vidíme, že život väčšiny obyvateľov Kosova je dnes nepomerne lepší. Prostriedky pre pomoc Kosovu už prišlo na miesto určenia a na ceste je čoraz viac občianskej pomoci. Pamätnými slovami Winstona Churchilla sú to „problémy víťazstva“.

Aliancia samozrejme nie je v Kosove osamotená a ani nerobí všetko sama. Európska únia a OBSE majú v tomto projekte významné úlohy. Pakt stability Európskej únie napríklad koordinuje investície celého medzinárodného spoločenstva, ktoré sú nasmerované na budovanie trvalého mieru a prosperity v oblasti. Aliancia vo svojich snahách jednoznačne podporuje Pakt stability a snaží sa o tie isté ciele – podporovať trvalo udržateľný mier prostredníctvom podpory regionálnej spolupráce.

Vlani počas Washingtonského summitu Aliancia vytvorila poradný orgán, ktorý sa zameriava na záležitosti juhovýchodnej Európy. Snažíme sa vybudovať nadväzujúcu na už existujúce mechanizmy Partnerstva za mier a Euroatlantickej partnerskej rady, aby sme naplnili sľuby o podpore pre našich partnerov v regióne. Pracujeme tiež na programoch bezpečnostnej spolupráce s krajinami v tejto oblasti a naše aktivity v rámci programu Partnerstva za mier majú čoraz väčšie regionálne zameranie.

Avšak úspech v troch veľkých regionálnych projektoch – v Bosne a Hercegovine, v Kosove a iniciatíve pre juhovýchodnú Európu – závisí od úzkej spolupráce Aliancie a jednotlivých krajín regiónu. Táto pokračujúca spolupráca nie je len otvoreným svedectvom, že máme spoločné hodnoty, je to potvrdenie prístupu k európskej bezpečnosti – prístupu zhrnutého do dvoch základných mechanizmov, ktoré Aliancia vybuďovala spoločne s partnerskými krajinami za posledných desať rokov: Partnerstva za mier a Euroatlantickej partnerskej rady.

Partnerstvo za mier, pojem neznámy 90% obyvateľstva členských krajín Aliancie, napriek tomu obrovským úspechom, predstavuje súčet 25 krajín a o dva týždne v talianskej Florencii, keď sa členom Partnerstva za mier a Euroatlantickej partnerskej rady stane Chorvátsko, sa tento počet zväčší na 26. Od Írska po Švédsku a od Slovenska po Rumunsko, sú krajiny Partnerstva za mier zapojené do vojenskej spolupráce s 19 členmi Aliancie – v oblastiach obranného plánovania, v humanitárnych operáciách, v civilnom krízovom plánovaní. Môj bývalý kolega Robin Cook v Euroatlantickej partnerskej rade, pozostávajúcej zo 46 členských krajín, pri pohľade na tú obrovskú miestnosť so 46 stoličkami raz povedal: „Je vždy lepšie poslať do cudziny mužov v strednom veku, aby sa navzájom nudili, ako tam poslať mladých mužov, aby sa navzájom zabíjali.“ Zabíjanie, ako dúfame, sa už končí. Nudenie začína dosahovať skutočne sofistikovanú úroveň. Euroatlantická partnerská rada zoskupuje všetky tieto národy, ktoré si spolu sadnú za rokovací stôl, konzultujú a spolupracujú na politickej úrovni, hovoria o regionálnej bezpečnosti na Balkáne, o konverzii, o konštituovaní korektných civilno-vojenských vzťahov.

Podpora partnerských krajín pri mierotvorných operáciách SFOR a KFOR je jedným z najjednoduchších znamení toho, že Partnerstvo za mier sa vypláca. Nebudem preháňať, ak poviem, že naše operácie v Bosne a v Kosove by nemohli byť úspešné bez účasti partnerských krajín. Je to cenný úspech – úspech, ktorý musíme mať neustále na pamäti. Z tohto dôvodu musíme zabezpečiť, aby Partnerstvo za mier ako i Euroatlantická partnerská rada fungovali ešte operatívnejšie. Ciele obranného plá-

novania budú oveľa ambicioznejšie. Rozsah našich konzultácií bude oveľa širší. Zabezpečíme však, aby sa politický hlas našich partnerov ozýval zreteľnejšie a hlasnejšie.

Slovensko je v súčasnosti pevne začlenené do Partnerstva. V posledných rokoch vybuďovala vaša krajina pevné a realistické programy spolupráce s Alianciou, ktorých výsledky – lepšie obranné plánovanie, tréning štábných dôstojníkov, interoperabilita - možno sledovať už teraz. Na druhej strane Aliancia profituje z výhod silnejšieho partnera, keď čelí spoločným bezpečnostným výzvam.

Aliancia tiež dlhodobo investuje do európskej stability – a to prostredníctvom procesu rozširovania. Cez Membership Action Plan (MAP) bude Aliancia poskytovať rady, pomoc a praktickú podporu krajinám aspirujúcim na členstvo. Vzťah medzi členskými krajinami a krajinami aspirujúcimi na členstvo bude stále viac interaktívny. My s nimi budeme energicky spolupracovať a pomáhať im, aby sa Aliancii čo najviac priblížili.

Vaša krajina, Slovensko, je vážnym kandidátom na členstvo. Spravili ste veľký pokrok a to veľmi rýchlo a podporili ste svoju kandidatúru, k čomu vám gratulujem. Aliancia vám bude pomáhať a zo všetkých síl vás podporovať prostredníctvom Partnerstva za mier a Membership Action Plan, pretože pevnejšie vzťahy medzi Alianciou a Slovenskom sú dobré pre vás, sú dobré pre nás a sú dobré pre európsku bezpečnosť. Len minulý mesiac členovia slovenskej vlády, vrátane môjho priateľa Eduarda Kukana, navštívili centrálu Aliancie a mali sme dlhý, úprimný a závažný rozhovor týkajúci sa slovenského Membership Action Plan.

Budem však hovoriť čo najzrozumiteľnejšie: zodpovednosť za kvalitnú prípravu nesú samotné krajiny aspirujúce na členstvo. Musia byť pripravené uskutočniť potrebné reformy. Musia sa potýkať s neprijemnými záležitosťami, ako je napríklad reforma armády. A musia to urobiť bez zdržovania. Nesmú sa vyhýbať bolestivým rozhodnutiam a pre svoje reformy musia zabezpečiť dostatok prostriedkov.

A čo je rovnako dôležité, reformy sa musia opierať o konsenzus viacerých politických strán, nakoľko reforma armády, rovnako ako reforma ekonomiky, je príliš dôležitá na to, aby bola vystavená straníckej politike. Len široká podpora všetkých dôležitých politických strán vyvolá snahu potrebnú pre vstup do NATO a pomôže obyvateľom prekonať ťažké a bolestivé rozhodnutia. Ak by ste si mali z môjho dnešného príhovoru zapamätať iba jednu myšlienku, bol by som rád, keby to bola táto. Vo Veľkej Británii, kde moja strana strávila v opozícii 18 dlhých a nudných rokov, sme pochopili jedno dôležité pravidlo, ktoré znie: „Nezahrávajte sa v politike s obranou!“

Nepochybujem, že krajiny aspirujúce na členstvo v Aliancii vedia, čo je v hre. Nepochybujem tiež, že preň spravia maximum. V rámci MAP Slovensko vyvinulo špeciálny program pre reštrukturalizáciu svojej armády. Realizácia týchto zlepšení a zmien bude výzvou. Bude to vyžadovať ťažké a niekedy bolestivé rozhodnutia. Ale najmä v posledných rokoch Slovensko demonštrovalo, že dokáže udržať kurz a spraviť rozhodnutia potrebné pre lepšiu budúcnosť. To mi dodáva vieru.

Dámy a páni,

integrácia Slovenska do Európy je nevyhnutná. Váš jednoznačný postoj počas kosovskej krízy bol len ďalším dôkazom rozhodnosti vašej krajiny vo veci dosiahnutia tohto cieľa.

Dnes je miesto Slovenska v Európe nespochybniteľné. Možno ho dokumentovať dlhodobou a cennou spoluprácou v rámci programu Partnerstva za mier, rozhodnutím Európskej únie prizvať Slovensko na začatie rokovaní o vstupe, angažovaním sa Slovenska v európskych inštitúciách a rozvojom dobrých vzťahov so susedmi.

Rozhodne vám odporúčam ísť ďalej cestou, ktorú ste si v posledných rokoch zvolili, nakoľko vývoj Slovenska ako silného a aktívneho člena euroatlantického zoskupenia krajín je pre nás všetkých skutočne vítaný. Táto cesta posilní Slovensko, posilní región, posilní európsky kontinent – priestor vytvorený na to, aby prispel k euroatlantickej bezpečnosti, ktorá znamená pre vašu krajinu toľko ako pre všetky iné krajiny tejto oblasti. Je to dobrá správa pre obyvateľov vašej krajiny, o tom som presvedčený. Bez náležitej bezpečnosti, tak vnútornej ako i vonkajšej, sa u vás prosperita nemôže zakoreniť. Verím, že Slovensko pokročilo na ceste k otvoreným dverám. Veľmi sa teším na spoluprácu s vašou vládou, podporovanou vašim parlamentom a obyvateľstvom, pri plnení osudu Slovenska ako plnoprávneho člena euroatlantického spoločenstva. Ďakujem za vašu pozornosť.

Diskusia

Vladimír Bilčík, výskumný pracovník, Výskumné centrum SFPA

Lord Robertson, hovorili ste o viacerých problémoch týkajúcich sa rozširovania, Balkánu či Partnerstva za mier. Rád by som vám položil otázku týkajúcu sa trochu globálnejšieho problému – konkrétne do akej miery môže súčasná iniciatíva Spojených štátov za zavedenie národných systémov raketovej obrany a nadchádzajúce rokovania o Zmluve o protiraketovej obrane ovplyvniť (spomaliť, respektíve zastaviť) ostatné procesy, ktorými NATO v súčasnosti prechádza (ako napríklad rozširovanie, vytvorenie zmysluplnej Európskej bezpečnostnej a obrannej identity). Moja druhá otázka je trochu osobnejšia. Nazdávam sa, že každý politik má pri nástupe do nového úradu určité ambície. Vy ste v úrade od októbra minulého roku. Rád by som vedel, aké sú priority, ktoré by ste počas vášho funkčného obdobia chceli vidieť splnené. Je to stabilita na Balkáne? Je to rozširovanie? Je to ESDI? Alebo je to niečo iné? Ďakujem.

Lord Robertson

To by zrejme trvalo celý zvyšok večera. Minulú stredu prevzal nový hlavný veliteľ ozbrojených síl v Európe svoj úrad a mali sme spolu tlačovú besedu. Nieкто z amerických novinárov mu položil otázku, či by mohol vymenovať svoje tri hlavné priority v novej funkcii. Odpoveď znela nasledovne: „Priorita číslo jeden je prežiť túto tlačovú besedu.“

Systémy národnej raketovej obrany predstavujú v súčasnosti veľmi rozsiahlu a závažnú úlohu. Kongres Spojených štátov usúdil, že existuje reálna hrozba odpálenia balistických rakiet z niektorých krajín, ako napríklad Severná Kórea, a verí, že sa dá vytvoriť limitovaný obranný štít, ktorý by sa dokázal vysporiadať s náhodným odpálením balistických rakiet. Konzultuje sa so spojencami, čo sa mi zdá správne a primerané. O tejto otázke prebieha v Aliancii intenzívny dialóg. USA taktiež rokujú s Ruskom, ktoré predstavuje druhú stranu pri Zmluve o protiraketovej obrane, o jej možných zmenách v budúcnosti (podobne, ako sa už pozmenila v minulosti v prospech Ruska). To sú samozrejme bilaterálne rokovania, ktoré sledujeme so značným záujmom. Pokiaľ by mali tieto rokovania priniesť ovocie, pokiaľ by sa zmenila Zmluva o protiraketovej obrane, spustil by sa limitovaný raketový obranný systém, neexistuje žiaden dôvod, prečo by to malo v NATO ovplyvniť niečo iné.

Verím, že tieto intenzívne rozhovory budú v Aliancii pokračovať aj interne. Myslím si ale, že treba pochopiť, že od roku 1972, keď bola Zmluva podpísaná, sa vo svete veľa zmenilo. V tom čase balistické rakety vlastnil malý počet krajín, ich šírením sa však táto

situácia zmenila a zmenili sa aj podmienky. Spojené štáty veria, že táto ich iniciatíva je niečo, čo môžu ponúknuť svojim občanom. Chápem to ako citlivú, logickú a zrelú diskusiu prebiehajúcu v Aliancii, najmä ak zväžím fakt, že Prezident Spojených štátov sa zaviazal, že nespraví žiadne rozhodnutie bez zapojenia všetkých spojencov.

Aké sú moje ambície po siedmich mesiacoch vo funkcii? Je to sedem mesiacov a toto je dvadsiata tretia nová krajina, ktorú som v tom čase navštívil. Možno by pomohlo trochu spomaliť prípadne sa vyspať.

V každom prípade musíme dokončiť prácu v Kosove a v Bosne a Hercegovine. Neexistuje dôvod, prečo by sme mali teraz skončiť. Aliancia má svoju zodpovednosť a pristupuje k problému poctivo. Musíme tiež zvládnuť proces rozširovania, splniť očakávania, ktoré sú s ním spojené, nakoľko je to jedno z najvážnejších rozhodnutí, ktoré sa budú musieť urobiť počas môjho funkčného obdobia.

Vzťahy s Ruskom – novým Ruskom pod prezidentom Putinom – budú tiež mimoriadne dôležité a plné príležitostí. Rusi už obnovením vzťahov s Alianciou naznačili, že budú smerovať k dialógu so Západom a Alianciou, zaoberať sa všeobecnými bezpečnostnými hrozbami, Európskou bezpečnostnou a obrannou identitou. Musíme spoločne zabezpečiť, aby to fungovalo, aby to fungovalo pre Európanov a pre Alianciu ako celok.

Okrem týchto priorít sa moje pôsobenie koncentruje najmä na niečo, čo sa týka tak Slovenska, ako i všetkých členských krajín Aliancie – na prispôbenie našej obrany hrozbám zajtrajška. Ak sa obrana organizuje tak ako to bolo počas studenej vojny, je to jednoducho mrhanie peňazí. Keď sa ma prvý deň vo funkcii v centrále NATO pýtali, aké sú moje priority, odpovedal som: „Prioritou číslo jeden sú kapacity. Prioritou číslo dva sú kapacity a prioritou číslo tri sú kapacity.“ Bez primeraných kapacít Aliancia v zmysle bezpečnostných problémov nebude fungovať.

Michaela Jacová, študentka, Medzinárodný bakalariát Bratislava

Veríte, že raz príde čas, keď už organizácie ako NATO nebudú potrebné?

Lord Robertson

Myslím, že takéto organizácie budú vždy potrebné, ale ich funkcie sa budú meniť. Počas štyridsiatich rokov predstavovalo NATO organizáciu, ktorá stála proti Varšavskému paktu a Sovietskemu zväzu a proti hrozbe, ktorú nepochybne predstavovali. Stálo na pevných nohách a prežilo kolaps Varšavskej zmluvy i rozpad Sovietskeho zväzu. A odrazu sa ľudia začali pýtať, čím sa bude teraz vlastne zaoberať organizácia kolektívnej bezpečnosti, založená v roku 1949 na obranu proti sovietskej hrozbe. Veľmi jednoznačná odpoveď prišla počas občianskej vojny v Bosne,

nakol'ko iba Aliancia mala kapacity na zastavenie bojov a nastolenie mieru v oblasti. Nasledovalo Kosovo, kde sa ukázala úloha mierotvorby a udržiavania mieru ako jedna z možných budúcich aktivít Aliancie. Myslím si, že okrem týchto dvoch úloh bude úloha Aliancie v budúcnosti spočívať v tom, že bude vytvárať predpoklady pre mier v priestore budúceho kontinentu.

Ak máme aj budúcim pokoleniam zabezpečiť rovnakú úroveň bezpečnosti, akú sme garantovali posledných 51 rokov, musíme pokračovať v budovaní spoločnej bezpečnostnej kultúry, spoločných záujmov vychádzajúcich z uznávaných hodnôt a z ochoty brániť ich. Musíme sa uistiť, že naše armády sú interoperatívne, takže ak budú vyslané do Kosova, Bosny a Hercegoviny, alebo na nejaké iné miesto na svete, budú schopné navzájom kooperovať.

Budovanie spoločného bezpečnostného prostredia bude preto neustále našou úlohou, hoci to môže byť samozrejme veľmi odlišná Aliancia. Bude to však výsledok rozhodnutia suverénnych, nezávislých a demokratických vlád, ktoré Alianciu vždy tvorili. Nepredstavujem jednotlivca, ktorý môže stisnutím tlačidla mobilizovať 19 armád. Aliancia nie je veľká vojenská centrála, ktorá robí vlastné rozhodnutia. Aliancia je súčtom svojich 19 demokratických členov. Je taká silná ako sú oni alebo taká slabá ako sú oni. Avšak posledný rok, keď každý vravel, že 19 vlád a 19 parlamentov sa nikdy nemôže zhodnúť, Aliancia bola dokonale súdržná. Krajiny sa zišli, stáli pri sebe a zjednotili sa počas celého trvania konfliktu. Podľa mňa sa ukázalo, že aj po 50 rokoch členovia Aliancie veria, že aj v inej situácii je jej nová úloha rovnako dôležitá ako boli jej úlohy na samotnom začiatku.

Juraj Švec, poslanec NR SR

Pán generálny tajomník, len pred niekoľkými minútami sme sa rozprávali o možnostiach výcviku našich vojenských síl v spolupráci s Alianciou. A je to len zopár týždňov, kedy skončil výcvik vojenských pilotov Aliancie na leteckej základni blízko Bratislavy. Ako vidíte ďalšiu možnú spoluprácu pri výcviku našich letcov v jednotkách Aliancie?

Lord Robertson

Myslím, že musíme hľadať kolektívne riešenia, nakol'ko Aliancia musí byť schopná vykonávať svoje úlohy v každom čase. Výcvik vojenského pilota stojí asi 6 miliónov dolárov, čo je veľmi veľká suma peňazí na to, aby sa investovala do jedného človeka. Preto sa nazdávam, že je výhodné zlučovať zdroje, ktoré máme k dispozícii a to sa skutočne deje. Niekedy to samozrejme môže byť zložité, nakol'ko máme rozličné normy a štandardy, napriek tomu považujem kolektívne riešenia za cestu správnym smerom. Defence Capabilities Initiative je vytvorená práve s týmto

úmyslom. Preto sa dnes snažíme nakupovať rovnaký typ lietadiel či tankov, aby medzi nimi neboli veľké rozdiely.

Rozpočet európskych krajín Aliancie predstavuje zhruba dve tretiny obranného rozpočtu Spojených štátov, ale ich vojenské kapacity dosahujú len 10% v porovnaní s USA. Niečo teda nie je v poriadku. Daňoví poplatníci v týchto krajinách sú v nevýhodnom postavení. Tak ako v pozícii ministra obrany v minulosti, aj dnes v pozícii generálneho tajomníka, si myslím, že daňoví poplatníci, ktorí platia dane v domnienke, že ich krajiny majú primeranú obranu, si zaslúžia viac než v súčasnosti dostávajú. A my im musíme za ich peniaze poskytnúť nejakú hodnotu. Zabezpečiť, aby boli naše armádne zložky náležite zostavené, modernizované a pripravené zasiahnuť, samozrejme vyžaduje neľahké rozhodnutia.

Diana Dubovská, poslankyňa NR SR

Rada by som vám položila otázku vyplývajúcu z nedávneho seminára v Portoroži, kde sa hovorilo o kontrole šírenia zbraní. Na jednej strane sú zmluvy a zmluvné záväzky, na druhej strane sú tu stále záujmy veľmoci ako Spojené štáty, Rusko a Čína. Ako chcete otázku šírenia zbraní reálne riešiť?

Lord Robertson

Šírenie zbraní je jedným z hlavných problémov, ktorému v budúcnosti budeme musieť čeliť. Nemyslím tým však len šírenie jadrových zbraní, ktorým sa venuje pozornosť v médiách, ale i šírenie konvenčných zbraní, od pištolí k balistickým raketám. Som veľmi rád, že aj o tejto otázke sa momentálne diskutuje v rozhovoroch medzi Alianciou a Ruskom. Minulý rok Rusi vystúpili zo Stálej spoločnej rady, čím sme stratili rok, ktorý sme mohli stráviť v dialógu o spoločných bezpečnostných problémoch. Dúfam, že sa nám teraz po rozhodnutí prezidenta Putina o obnovení rokovaní s Alianciou podarí tento dialóg zintenzívniť. Musíme však redukovať počty niektorých zbraní, ktoré už v súčasnosti nie sú relevantné, musíme sa zamerať na šírenie jadrových, chemických a biologických zbraní. A musíme nájsť mechanizmy, ako ich kontrolovať.

Veľa ľudí dnes skutočne cíti, že im kolaps Sovietskeho zväzu a koniec komunizmu v strednej Európe priniesol slobodu. Včera večer sa v Ľubľane konala demonštrácia zameraná proti mojej osobe. Bol som tým veľmi potešený a obohatený. (Som tiež veľmi smutný, že sa vám nepodarilo zorganizovať podobnú vlnu nesúhlasu tu v Bratislave.) Včera v Ľubľane som na to povedal, že nesúhlasím s názormi demonštrantov, ale budem nekompromisne obhajovať ich právo demonštrovať. Ak by sa na minútu zamysleli, zistili by, že demonštrujú proti NATO, a pritom to bola práve Aliancia, ktorá im umožnila demonštrovať proti vlastnému generálnemu tajomníkovi. Bez nás, čo sme stáli neochvejne 40 rokov, by toto právo nemali.

Eduard Kukan, minister zahraničných vecí SR

Dovoľte, aby som vám poďakoval za vašu dnešnú návštevu. Od chvíle, ako ste prileteli na Slovensko ste mali veľa pracovných stretnutí a vyslali veľa signálov a posolstiev, ktorým pozorne načúvame. Moja otázka sa bude týkať ambícií Slovenska na budúce členstvo v Aliancii. Myslím, že jedným z dôležitých faktorov bude tiež všeobecná politická podpora členstvu Slovenska v NATO ako dôkaz nezvratnosti tohto procesu na Slovensku. Rád by som požiadal o váš názor na to, aké dôležité je získať podporu všetkých politických strán na Slovensku, vrátane opozičných strán. Myslím, že by to mohlo byť ďalšie dôležité posolstvo, ktoré nám nesiete. Ďakujem.

Lord Robertson

Myslím, že som to už povedal, ale rád to zopakujem. Žiadosť o členstvo v NATO i samotný vstup do NATO nie je výlučne v kompetencii vlády. Je to národné rozhodnutie a národné snaženie. Ak sa stanete členom Aliancie, stanete sa ním navždy. Nikto z nej ešte nevystúpil. A keďže je to rozhodnutie naveky, je nesmierne dôležité získať podporu verejnej mienky a to najmä prostredníctvom poslancov, ktorí budú musieť prezentovať svoju vôľu hlasovaním o prostriedkoch a investíciách, ktoré vám pomôžu stať sa členom Aliancie a pôsobiť v nej efektívne.

Rozhodnutie, ktoré padne v roku 2002 - a ja naozaj nemôžem predpovedať, aké bude - bude stáť na schopnosti jednotlivých krajín prispieť k fungovaniu NATO, tejto pozoruhodne efektívnej a úspešnej obrannej a vojenskej aliancii. Tento príspevok, táto zodpovednosť a povinnosti, ktoré idú ruka v ruke s osohom, ktorý členstvo prináša, vyžaduje celonárodný konsenzus. Verím, že sa to dá dosiahnuť. Bez toho by totiž bolo vaše snaženie i celé členstvo v Aliancii bez šancí na úspech. Vidím však, že na Slovensku rastú preferencie a podpora vstupu, ktorá minulý rok predstavovala len 30%, je dnes na úrovni 52% a stúpa. To je dobré a potrebné a ja dúfam, že koalícia i opozícia sa zjednotia v tomto spoločnom snažení.

Musím však teraz vášmu ministrovi povedať, že moja dnešná návšteva tu na Slovensku bola pre mňa veľmi dobrým signálom. Na stretnutie s premiérom, ministrom zahraničných vecí a ministrom obrany bola tiež pozvaná vaša ministerka financií. A to sa mi stalo po prvý raz v 33 krajinách, ktoré som navštívil. Ako som jej povedal: „Neviem, či vás mám strašiť alebo vám mám lichoťiť, som však veľmi rád, že ste tu.“ Minister financií je veľmi dôležitý pri rozhodovaní o investíciách do bezpečnosti v každej krajine a preto potrebuje našu i vašu podporu. Pokiaľ sa totiž tieto investície neuskutočnia, ostatné investície sú v nedohľadne. Som presvedčený, že vaša vláda si to uvedomuje. Stretol som sa tiež s opozíciou, niektorých poslancov tu vidím sedieť, ako ma počúvajú už po druhý raz. Som presvedčený, že začlenenie do Aliancie tu má silnú podporu, a že Slovensko urobí všetko pre to, aby bolo dobrým kandidátom, keď príde čas rozhodovania.